Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

3. dubna 2014*

„Soudní spolupráce v občanských věcech — Nařízení (ES) č. 44/2001 — Článek 22 bod 1 — Výlučná pravomoc — Spory, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem — Povaha předkupního práva — Článek 27 odst. 1 — Překážka věci zahájené — Pojem ‚návrhy na zahájení řízení v téže věci mezi týmiž stranami' — Vztah mezi články 22 bod 1 a 27 odst. 1 — Článek 28 odst. 1 — Závislá řízení — Kritéria pro posouzení při rozhodování o přerušení řízení"

Ve věci C-438/12,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Oberlandesgericht München (Německo) ze dne 16. února 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 2. října 2012, v řízení

Irmengard Weber

proti

Mechthilde Weber,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (zpravodaj) a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. října 2013,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Irmengard Weber A. Seitzem, Rechtsanwalt,

— za Mechthilde Weber A. Kloyerem, Rechtsanwalt, F. Calmettem, avvocato, a H. Prüttingem,

— za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,

— za vládu Spojeného království J. Beeko, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s M. Gray, barrister,

— za švýcarskou vládu D. Klingelem, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: němčina.

— za Evropskou komisi W. Bogensbergerem a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 30. ledna 2014,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 22, bod 1, 27 a 28 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Irmengard Weber (dále jen „I. Weber“) a její sestrou Mechthilde Weber (dále jen „M. Weber“) stran uložení povinnosti posledně jmenované poskytnout souhlas se zápisem I. Weber do katastru nemovitostí jakožto vlastníka.

Právní rámec

Unijní právo

3 Bod 2 odůvodnění nařízení č. 44/2001 uvádí:

„Určité rozdíly mezi vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti a pro uznávání rozhodnutí ztěžují řádné fungování vnitřního trhu. Je třeba přijmout předpisy, které umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zjednodušit formality s ohledem na rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí členskými státy, pro které je toto nařízení závazné.“

4 Bod odůvodnění 15 tohoto nařízení zní takto:

„V zájmu harmonického výkonu spravedlnosti je nezbytné minimalizovat možnost souběžných řízení a zajistit, aby ve dvou členských státech nebyla vydána vzájemně si odporující rozhodnutí. Musí existovat jasný a účinný mechanismus pro řešení souběžně probíhajících řízení, a rovněž pro zamezení obtíží vyplývajících z vnitrostátních rozdílů, pokud jde o stanovení doby, kdy se věc považuje za projednávanou. Pro účely tohoto nařízení by měla být tato doba stanovena samostatně.“

5 V bodě 16 odůvodnění uvedeného nařízení se uvádí:

„Vzájemná důvěra ve výkon spravedlnosti v rámci Společenství umožňuje, aby rozhodnutí vydaná v kterémkoli členském státě byla bez dalšího uznávána bez potřeby jakéhokoli dalšího řízení, kromě sporných případů.“

6 Článek 22 bod 1 téhož nařízení, který je obsažen v oddíle 6 kapitoly II tohoto nařízení týkajícího se výlučné příslušnosti, stanoví:

„Bez ohledu na bydliště mají výlučnou příslušnost:

1) pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází.

[…]“

7 Článek 25 nařízení č. 44/2001 obsažený v oddíle 8 kapitoly II nařízení, nazvaném „Přezkoumání příslušnosti a přípustnosti“, stanoví:

„Soud členského státu bez návrhu prohlásí, že není příslušný, je-li u něj zahájeno řízení ve věci, v níž má na základě článku 22 výlučnou příslušnost soud jiného členského státu.“

8 Článek 27 nařízení, který se nachází v oddíle 9 kapitoly II tohoto nařízení, nazvaném „Překážka litispendence a závislá řízení“, stanoví:

„1. Je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první.

2. Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepříslušný ve prospěch prvního soudu.“

9 Článek 28 uvedeného nařízení upravující závislá řízení stanoví:

„1. Jsou-li u soudů různých členských států zahájena řízení, která navzájem souvisejí, může soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, řízení přerušit.

[…]

3. Ve smyslu tohoto článku žaloby navzájem souvisejí, pokud je mezi nimi dán tak úzký vztah, že jejich společné projednání a rozhodnutí je vhodné k tomu, aby se zabránilo vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí v oddělených řízeních.“

10 Článek 34 téhož nařízení stanoví:

„Rozhodnutí se neuzná,

1) je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá;

2) jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost;

3) je-li neslučitelné s rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami v členském státě, v němž se o uznání žádá;

4) je-li neslučitelné s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi v řízení mezi týmiž stranami a pro tentýž nárok, pokud toto dřívější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro uznání v členském státě, v němž se o uznání žádá.“

11 Článek 35 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„1. Rozhodnutí se rovněž neuzná, pokud je v rozporu s oddílem 3, 4 nebo 6 kapitoly II nebo jedná-li se o případ uvedený v článku 72.

2. Při posuzování toho, zda je dána příslušnost uvedená v předchozím odstavci, je dožádaný soud nebo orgán vázán skutkovými zjištěními, na nichž soud členského státu původu založil svou příslušnost.

3. Aniž je dotčen odstavec 1, nesmí být příslušnost soudu členského státu původu přezkoumávána. Hledisko veřejného pořádku uvedené v čl. 34 bodě 1) nelze uplatnit v případě pravidel pro určení příslušnosti.“

Německá právní úprava

12 Ustanovení § 1094 odst. 1 občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch, dále jen „BGB“) vymezuje obsah předkupního práva k nemovitosti následovně:

„Nemovitost lze zatížit tak, že ten, v jehož prospěch je zatížena, má vůči vlastníkovi předkupní právo.“

13 Ustanovení § 463 a 464 BGB stanoví pravidla pro uplatnění předkupního práva k nemovitosti.

14 Ustanovení § 463 BGB stanoví:

„Kdo má předkupní právo k určité věci, může toto předkupní právo uplatnit, uzavřel-li povinný ohledně této věci kupní smlouvu s třetí osobou.“

15 Ustanovení § 464 BGB stanoví:

„(1) Předkupní právo se uplatní prohlášením určeným povinnému. Toto prohlášení nemusí mít formu stanovenou pro kupní smlouvu.

(2) Uplatněním předkupního práva se uskuteční převod věci mezi oprávněným a povinným za podmínek, které povinný sjednal s třetí osobou.“

16 Ustanovení § 873 odst. 1 BGB týkající se podmínek pro převod vlastnictví k nemovitosti stanoví:

„K převodu vlastnictví k nemovitosti […] je nutná dohoda oprávněného a druhé strany o vzniku právní změny a zápisu této změny do katastru nemovitostí, nestanoví-li zákon jinak.“

17 Ustanovení § 19 zákona o pozemkových knihách (Grundbuchordnung) stanoví:

„Zápis se provede, souhlasí-li s ním ten, jehož právo je zápisem dotčeno.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

18 I. a M. Weber, dvě sestry ve věku 82 a 78 let, spoluvlastní v poměru šest ku čtyřem desetinám nemovitost nacházející se v Mnichově (Německo).

19 Na základě notářského zápisu ze dne 20. prosince 1971 bylo do katastru nemovitostí ve prospěch I. Weber zapsáno věcné předkupní právo ke čtyřem desetinám nemovitosti patřícím M. Weber.

20 Notářsky ověřenou smlouvou ze dne 28. října 2009 prodala M. Weber svůj podíl ve výši čtyř desetin společnosti Z. GbR, založené podle německého práva, na jejímž vedení se podílí její syn P. F. Calmetta, advokát usazený v Miláně (Itálie). Podle jednoho z ujednání této smlouvy si M. Weber jakožto prodávající vyhradila právo od ní odstoupit, platné do 28. března 2010 a vázané na splnění určitých podmínek.

21 Irmengard Weber, informována notářem, který v Mnichově ověřil uvedenou smlouvu, uplatnila dne 18. prosince 2009 na základě ustanovení§ 463 a 464 BGB své předkupní právo k podílu na této nemovitosti.

22 Dne 25. února 2010 I. Weber a M. Weber smlouvou uzavřenou před tímto notářem výslovně uznaly účinné uplatnění předkupního práva ze strany I. Weber a dohodly se, že na ni bude převedeno vlastnictví za tutéž cenu, jako byla cena sjednaná v kupní smlouvě podepsané M. Weber a společností Z. GbR. Obě strany však požadovaly, aby uvedený notář podnikl kroky k zápisu o převodu vlastnictví k nemovitosti do katastru nemovitostí v souladu s ustanovením § 873 odst. 1 BGB až poté, co M. Weber u téhož notáře učiní písemné prohlášení, že nevyužila práva odstoupit od smlouvy nebo že se vzdává tohoto práva plynoucího ze smlouvy uzavřené se společností Z. GbR., a to ve stanovené lhůtě, která uplyne dne 28. března 2010. Dne 2. března 2010 zaplatila I. Weber sjednanou kupní cenu ve výši 4 milionů eur.

23 Dopisem ze dne 15. března 2010 M. Weber prohlásila, že v souladu se smlouvou ze dne 28. října 2009 vůči I. Weber uplatňuje právo odstoupit od smlouvy.

24 Návrhem ze dne 29. března 2010 podala společnost Z. GbR k Tribunale ordinario di Milano (soud v Miláně) (Itálie) žalobu proti I. Weber a M. Weber, jíž se domáhala určení, že I. Weber neuplatnila řádně své předkupní právo, jakož i určení platnosti smlouvy uzavřené mezi M. Weber a touto společností.

25 Dne 15. července 2010 podala I. Weber na M. Weber žalobu k Landgericht München I (zemský soud v Mnichově I) (Německo), jíž se domáhala, aby jí bylo uloženo poskytnout souhlas k zápisu převodu vlastnictví k dotčeným čtyřem desetinám nemovitosti do katastru nemovitostí. I. Weber na podporu této žaloby konkrétně tvrdila, že vzhledem k uplatnění předkupního práva nebylo právo na odstoupení od smlouvy sjednané mezi společností Z. GbR a M. Weber součástí smluvních ujednání, která by se na ni vztahovala.

26 Landgericht München I se na základě čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001 a podpůrně jeho čl. 28 odst. 1 a 3 rozhodl přerušit řízení vzhledem k řízení zahájenému před Tribunale ordinario di Milano. I. Weber se proti tomuto rozhodnutí odvolala k Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově) (Německo).

27 Oberlandesgericht München měl v zásadě za to, že byly splněny podmínky stanovené v čl. 27 odst. 1 tohoto nařízení, resp. přinejmenším podmínky stanovené v čl. 28 odst. 1 a 3 uvedeného nařízení, a rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Vztahuje se působnost článku 27 nařízení [č. 44/2001] rovněž na případy, kdy mají oba účastníci řízení ve sporu postavení žalovaného, jelikož proti oběma účastníkům řízení podala žalobu třetí strana, a v jiném sporu mají tito účastníci řízení postavení žalobce a žalovaného? Jedná se v takovém případě o spor ‚mezi týmiž účastníky řízení', nebo musí být různá návrhová žádání, která žalobce předložil v řízení proti oběma žalovaným, zkoumána samostatně, takže nelze vycházet z toho, že je dán spor ‚mezi týmiž účastníky řízení'?

2) Jedná se o žalobu ‚v téže věci' ve smyslu článku 27 nařízení č. 44/2001, pokud návrhová žádání a odůvodnění žaloby jsou sice v obou řízeních rozdílná, avšak

   a) pro rozhodnutí v obou rozhodnutích musí být zodpovězena tatáž předběžná otázka nebo

   b) v řízení v rámci podpůrného návrhu se vyžaduje rozhodnutí o právním vztahu, který je v druhém řízení významný jako předběžná otázka?

3) Jedná se o žalobu, jejímž předmětem je ve smyslu čl. 22 [bodu] 1 nařízení č. 44/2001 věcné právo k nemovitostem, pokud je podán návrh na rozhodnutí, že žalovaný neuplatnil řádně věcné předkupní právo, které mu podle německého práva bezpochyby nesvědčí, k pozemku nacházejícímu se v Německu?

4) Musí soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, v rámci svého rozhodnutí vydaného podle čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001, a tedy před tím, než soud, který řízení zahájil jako první, rozhodne o příslušnosti, zkoumat, zda soud, který řízení zahájil jako první, je na základě čl. 22 [bodu] 1 nařízení č. 44/2001 nepříslušný, jelikož taková nepříslušnost soudu, který řízení zahájil jako první, by podle čl. 35 odst. 1 nařízení č. 44/2001 vedla k tomu, že případné rozhodnutí soudu, který řízení zahájil jako první, nebude uznáno? Je čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001 na soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, nepoužitelný, pokud tento soud dospěje k závěru, že soud, který řízení zahájil jako první, je nepříslušný na základě čl. 22 odst. 1 nařízení č. 44/2001?

5) Je soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, v rámci svého rozhodnutí vydaného podle čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001, a tedy ještě před tím, než soud, který řízení zahájil jako první, rozhodne o příslušnosti, povinen zkoumat námitku jednoho z účastníků řízení, podle níž se druhý účastník řízení podáním návrhu na soud, který řízení zahájil jako první, dopustil zneužití práva? Je čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001 nepoužitelný na soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, pokud tento soud dospěje k závěru, že podání návrhu k soudu, který řízení zahájil jako první, představuje zneužití práva?

6) Je použití čl. 28 odst. 1 nařízení č. 44/2001 podmíněno tím, že soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, nejprve rozhodne, že se v konkrétním případě článek 27 tohoto nařízení nepoužije?

7) Může být v rámci diskreční pravomoci, která je přiznána v čl. 28 odst. 1 nařízení č. 44/2001 zohledněno,

   a) že se soud, který řízení zahájil jako první, nachází v členském státě, v němž ze statistického hlediska trvá řízení podstatně déle než ve členském státě, v němž se nachází soud, u něhož bylo řízení zahájeno později,

   b) že podle soudu, u něhož bylo řízení zahájeno později, je třeba použít právo členského státu, v němž se nachází soud, u něhož bylo řízení zahájeno později,

   c) věk účastníka řízení,

   d) vyhlídky na úspěch žaloby před soudem, který řízení zahájil jako první?

8) Je třeba při výkladu a použití článků 27 a 28 nařízení č. 44/2001 zohlednit, kromě cíle zabránit vydání neslučitelných, resp. vzájemně si odporujících rozhodnutí, i právo druhého žalobce na přístup k soudu?“

K návrhu na znovuotevření ústní části řízení

28 Podáním ze dne 11. února 2014 došlým kanceláři Soudního dvora dne 21. února 2014 podala M. Weber v návaznosti na stanovisko generálního advokáta přednesené dne 30. ledna 2014 návrh na znovuotevření ústní části řízení z důvodu, že stanovisko obsahuje právní a faktické chyby.

29 Soudní dvůr může podle článku 83 jednacího řádu Soudního dvora na návrh účastníků řízení nařídit znovuotevření ústní části řízení, pokud má za to, že věc není dostatečně objasněna nebo že musí být rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení projednán (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2014, Pohotovosť, C-470/12, bod 21 a citovaná judikatura).

30 V projednávané věci tak tomu však není. Soudní dvůr má totiž za to, že má k dispozici veškeré informace nezbytné k rozhodnutí. Co se týče stanoviska generálního advokáta, platí, že jelikož toto není pro Soudní dvůr závazné, není nutné znovuotevřít ústní část řízení v každém případě, kdy generální advokát učinil konstatování, s nímž účastníci původního řízení nesouhlasí.

31 Za těchto podmínek je po vyslechnutí generálního advokáta nutné zamítnout návrh na znovuotevření ústní části řízení.

K předběžným otázkám

Ke třetí otázce

32 Podstatou této otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba posoudit jako první, je, zda musí být článek 22 bod 1 nařízení č. 44/2001, vykládán v tom smyslu, že taková žaloba, jako je žaloba podaná před soudem jiného členského státu, jíž má být určeno, že nebylo řádně uplatněno věcné předkupní právo k nemovitosti, spadá do kategorie sporů, „jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem“.

K přípustnosti

33 M. Weber tvrdí, že tato předběžná otázka je nepřípustná proto, že se týká aspektu, který nehraje žádnou roli v řízení probíhajícím před německým soudem zahájeném později, ačkoli může hrát roli v řízení probíhajícím před italským soudem zahájeným jako první v pořadí. V tomto ohledu konkrétně tvrdí, že soud, který zahájil řízení později, nemůže přezkoumávat pravomoc soudu, který zahájil řízení jako první. Uvedená otázka je proto podle ní irelevantní pro účely rozhodnutí o přerušení řízení, které může předkládající soud vydat na základě článku 27 a článku 28 nařízení č. 44/2001.

34 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, ke zjištění a posouzení skutkových okolností sporu v původním řízení i k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva příslušný pouze vnitrostátní soud. Stejně tak je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz zejména rozsudek ze dne 21. února 2013, ProRail, C-332/11, bod 30 a citovaná judikatura).

35 Soudní dvůr tak může odmítnout žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou vnitrostátním soudem pouze tehdy, jestliže je zjevné, že žádaný výklad práva Unie nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, bod 26 a citovaná judikatura).

36 Tak tomu však v projednávané věci není.

37 Z informací poskytnutých předkládajícím soudem totiž jasně vyplývá, že uvedený soud může posuzovat, zda I. Weber řádně uplatnila předkupní právo k nemovitosti, což je otázka, která je předmětem jiného sporu probíhajícího před italským soudem. Výklad článku 22 bod 1 nařízení č. 44/2001 podaný Soudním dvorem tak předkládajícímu soudu umožní zjistit, zda spor, který mu byl předložen, spadá do kategorie sporů, „jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem“, a rozhodnout o něm.

38 Za těchto podmínek musí být třetí otázka považována za přípustnou.

K věci samé

39 Jak vyplývá z článku 22 bod 1 nařízení č. 44/2001, soudy členského státu, kde se nachází nemovitost (*forum rei sitæ*) mají výlučnou pravomoc v řízeních, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem.

40 Soudní dvůr již měl příležitost konstatovat v judikatuře k článku 16 bod 1 písm. a) úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32, dále jen „Bruselská úmluva“), která platí i pro výklad článku 22 bod 1, že v zájmu zajištění co možná největší rovnosti a jednotnosti práv a povinností, které vyplývají z této úmluvy pro členské státy a zúčastněné osoby, musí být výraz „řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem“, předmětem autonomního výkladu v unijním právu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. ledna 1990, C-115/88, Reichert a Kockler, Recueil, s. I-27, bod 8 a citovaná judikatura).

41 Z tohoto pohledu je třeba zohlednit, že hlavním důvodem k založení výlučné pravomoci soudů členského státu, kde se nemovitost nachází, je skutečnost, že soudy místa, kde se nemovitost nachází, jsou vzhledem k blízkosti nejlépe s to zjistit skutkový stav a uplatnit pravidla a zvyklosti, jimiž jsou obvykle pravidla a zvyklosti státu, na jehož území se nemovitost nachází (výše uvedený rozsudek Reichert a Kockler, bod 10).

42 Soudní dvůr již měl příležitost judikovat, že článek 16 Bruselské úmluvy, a tedy i článek 22 bod 1 nařízení č. 44/2001, musí být vykládán v tom smyslu, že výlučná příslušnost soudů smluvního státu, kde se nemovitost nachází, nezahrnuje všechny žaloby týkající se věcných práv k nemovitostem, ale pouze takové žaloby, které spadají do působnosti uvedené úmluvy, resp. uvedeného nařízení, a zároveň směřují k určení rozsahu, obsahu, vlastnictví nebo držby nemovitosti nebo existence jiných věcných práv k ní a k tomu, aby držitelům těchto práv byla zajištěna ochrana výsad, které vyplývají z jejich právního postavení (rozsudek ze dne 3. října 2013, Schneider, C-386/12, bod 21 a citovaná judikatura).

43 Soudní dvůr připomněl s odkazem na zprávu o úmluvě o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska k úmluvě o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, jakož i o Protokolu o jejím výkladu Soudním dvorem, vypracovanou P. Schlosserem (Úř. věst. 1979, C 59, s. 71, bod 120), že rozdíl mezi věcným právem a osobním právem spočívá ve skutečnosti, že věcné právo, jež se váže ke hmotnému majetku, má účinky vůči všem, kdežto osobního práva se lze dovolávat pouze vůči povinnému (viz usnesení ze dne 5. dubna 2001, Gaillard, C-518/99, Recueil, s. I-2771, bod 17).

44 Jak generální advokát uvedl v bodě 31 stanoviska a jak v projednávané věci tvrdí předkládající soud, I. Weber, německá vláda a Evropská komise, taková žaloba, jíž má být určeno, že věcné předkupní právo k nemovitosti nacházející se v Německu nebylo řádně uplatněno, jako je žaloba, jež byla podána společností Z. GbR k italskému soudu, spadá do kategorie žalob, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem ve smyslu článku 22 bod 1 nařízení č. 44/2001.

45 Jak totiž vyplývá ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, takové předkupní právo, jako je právo podle § 1094 BGB, jež vázne na nemovitosti a je zapsáno do pozemkové knihy, má účinky nejen vůči povinnému, ale oprávněnému z tohoto práva zaručuje právo na převod vlastnictví i vůči třetím osobám, takže v případě, že vlastník zatížené věci uzavře kupní smlouvu s třetí osobou, vede řádné uplatnění předkupního k tomu, že prodej je vůči oprávněnému z předkupního práva neúčinný a má se za to, že byl uskutečněn mezi tímto oprávněným a uvedeným vlastníkem za týchž podmínek jako mezi vlastníkem a touto třetí osobou.

46 Z toho vyplývá, že pokud třetí osoba zpochybňuje jakožto nabyvatel řádné uplatnění uvedeného předkupního práva takovou žalobou, jako je žaloba, jež byla předložena Tribunale ordinario di Milano, je cílem této žaloby v podstatě určit, zda uplatnění předkupního práva zajistilo oprávněné osobě právo

na převod vlastnictví ke spornému nemovitému majetku. V takovém případě se spor týká věcného práva k nemovitosti a spadá do výlučné pravomoci *fora rei sitæ*, jak vyplývá z bodu 166 Schlosserovy správy uvedené v bodě 43 tohoto rozsudku.

47 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že článek 22 bod 1 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že taková žaloba, jako je žaloba podaná k soudu jiného členského státu, jíž má být určeno, že nebylo řádně uplatněno věcné předkupní právo k nemovitosti, spadá do kategorie sporů, „jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem“.

Ke čtvrté otázce

48 Podstatou této otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba se zabývat na druhém místě, je, zda musí být čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001 vykládán v tom smyslu, že před přerušením řízení na základě tohoto ustanovení musí soud, který zahájil řízení později, zkoumat, zda nebude případné rozhodnutí soudu ve věci samé, který zahájil řízení jako první, neuznáno v ostatních členských státech podle čl. 35 odst. 1 tohoto nařízení z důvodu nerespektování výlučné pravomoci podle článku 22 bodu 1 uvedeného nařízení.

49 Je nutné připomenout, že podle článku 27 nařízení č. 44/2001 v případě litispendence přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než je určena příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první, a je-li tomu tak, odmítne svou nepříslušnost ve prospěch prvního soudu.

50 Soudní dvůr, který byl vyzván k tomu, aby se vyslovil k otázce, zda ustanovení Bruselské úmluvy odpovídající článku 27 nařízení č. 44/2001, tj. článek 21 této úmluvy, umožňuje či nutí soud, který zahájil řízení později, aby ověřil příslušnost soudu, který zahájil řízení jako první, rozhodl, že s výhradou případu, kdy soud, který zahájil řízení později, má výlučnou příslušnost stanovenou Bruselskou mluvou, a konkrétně jejím článkem 16, musí být uvedený článek 21 týkající se litispendence vykládán v tom smyslu, že pokud je zpochybněna příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první, může soud, který zahájil řízení později, v případě, že svou příslušnost neodmítne, pouze přerušit řízení, aniž může sám zkoumat příslušnost soudu, který zahájil řízení jako první (viz rozsudek ze dne 27. června 1991, Overseas Union Insurance a další, C-351/89, Recueil, s. I-3317, body 20 a 26).

51 Z toho vyplývá, že v případě, kdy soud, jenž zahájil řízení ve sporu v původním řízení později, nenamítal svou výlučnou příslušnost, Soudní dvůr jednoduše odmítl předjímat výklad článku 21 Bruselské úmluvy v situaci, kterou z rozhodnutí specificky vyhradil (rozsudky ze dne 9. prosince 2003, Gasser, C-116/02, Recueil, s. I-14693, bod 45, a ze dne 27. února 2014, Cartier parfums – lunettes a Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, bod 26).

52 Soudní dvůr, kterému byla již dříve položena otázka stran vztahu mezi článkem 21 Bruselské úmluvy a jejím článkem 17 týkajícím se výlučné pravomoci na základě prorogační dohody, odpovídajícím článku 23 nařízení č. 44/2001, sice ve výše uvedeném rozsudku Gasser rozhodl, že okolnost, že je na základě článku 17 této úmluvy požadována pravomoc soudu, který zahájil řízení později, nemůže zpochybnit uplatnění procesního pravidla zakotveného v článku 21 uvedené úmluvy, které jasně a výlučně vychází z chronologického pořadí, v němž dotyčné soudy zahájily řízení.

53 Jak však bylo uvedeno v bodě 47 tohoto rozsudku a na rozdíl od situace dotčené ve věci, v níž byl vydán výše uvedený rozsudek Gasser, v projednávané věci je založena výlučná pravomoc ve prospěch soudu, který zahájil řízení později, na základě článku 22 bod 1 nařízení č. 44/2001 obsaženého v jeho kapitole II oddílu 6.

54 Podle čl. 35 odst. 1 tohoto nařízení se rozhodnutí vydaná v jednom členském státě neuznají, pokud jsou v rozporu s ustanoveními oddílu 6 kapitoly II uvedeného nařízení týkajícími se výlučné pravomoci.

55 Z toho vyplývá, že pokud v takovém případě, jako je případ dotčený ve věci v původním řízení, vydá soud, který jako první zahájil řízení, rozhodnutí odporující článku 22 bodu 1 téhož nařízení, nemůže být toto rozhodnutí uznáno v členském státě soudu, který zahájil řízení později.

56 Za těchto podmínek není soud, který zahájil řízení později, oprávněn přerušit řízení ani odmítnout příslušnost a musí věcně rozhodnout o návrhu, který mu byl předložen, aby zajistil dodržení tohoto pravidla o výlučné pravomoci.

57 Jakýkoli jiný výklad by byl v rozporu s cíli, na nichž spočívá systematika nařízení č. 44/2001, jako harmonický výkon spravedlnosti tím, že se zabrání negativnímu střetu pravomocí, volný pohyb rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních a zejména jejich uznávání.

58 Jak totiž uvedl v podstatě i generální advokát v bodě 41 stanoviska, skutečnost, že by soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, který je výlučně příslušný na základě článku 22 bod 1 nařízení č. 44/2001, přerušil na základě článku 27 tohoto nařízení řízení do doby, než bude určena příslušnost soudu, který zahájil řízení jako první, a v takovém případě odmítl svou příslušnost ve prospěch tohoto soudu, by byla v rozporu s požadavkem na řádný výkon spravedlnosti.

59 Kromě toho by byl ohrožen cíl stanovený v článku 27 tohoto nařízení, tj. zabránit neuznání rozhodnutí z důvodu jeho neslučitelnosti s rozhodnutím vydaným mezi týmiž účastníky v dožádaném státě, a to právě za okolností, kdy má soud, jenž zahájil řízení jako druhý, výlučnou pravomoc na základě článku 22 bod 1 uvedeného nařízení.

60 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že před přerušením řízení na základě tohoto ustanovení musí soud, který zahájil řízení později, zkoumat, zda nebude případné rozhodnutí soudu ve věci samé, který zahájil řízení jako první, neuznáno v ostatních členských státech podle čl. 35 odst. 1 tohoto nařízení z důvodu nerespektování výlučné pravomoci podle článku 22 bodu 1 uvedeného nařízení.

K první a druhé, jakož i k páté a osmé otázce

61 Pokud jde o první a druhou, jakož i pátou a osmou otázku, je nutné konstatovat, že se týkají působnosti článku 27 nařízení č. 44/2001 a skutečností, které musí zohlednit soud, jenž zahajuje řízení později, pokud se v případě litispendence rozhodne přerušit řízení, a dále vztah mezi články 27 a 28 tohoto nařízení, jakož i kritéria, která musí soud, jež řízení zahájil později, zohlednit v rámci výkonu posuzovací pravomoci v případě závislých řízení.

62 Jak generální advokát uvedl v bodě 20 stanoviska, soud, který řízení zahájil později a má výlučnou pravomoc na základě článku 22 bod 1 nařízení č. 44/2001, není povinen zkoumat, zda jsou naplněna hmotněprávní kritéria litispendence u sporu, který mu byl předložen později.

63 Takové ověřování by totiž bylo zbytečné, jelikož soud, který řízení zahájil později, je oprávněn zohlednit v rámci svého rozhodnutí vydávaného na základě článku 27 nařízení č. 44/2001 okolnost, že případné rozhodnutí soudu, který zahájil řízení jako první, nebude uznáno v ostatních členských státech podle čl. 35 odst. 1 tohoto nařízení, jelikož nerespektuje výlučnou pravomoc podle článku 22 bodu 1 uvedeného nařízení.

64 Otázka, jaké skutečnosti musí pro účely vydání rozhodnutí zohlednit soud, který řízení zahájil později, tedy v případě litispendence nevyvstává.

65 Totéž platí i pro otázky týkající se vztahu mezi články 27 a 28 nařízení č. 44/2001 a kritérií, která musí zohlednit soud, jež zahájil řízení později, v rámci výkonu posuzovací pravomoci v případě závislých řízení. Má-li soud, který zahájil řízení později, výlučnou pravomoc, jako tomu je ve věci v původním řízení, ustanovení článků 27 a 28 tohoto nařízení si nemohou konkurovat.

66 Vzhledem k výše uvedenému je třeba konstatovat, že s ohledem na odpověď na třetí a čtvrtou otázku není třeba odpovídat na první a druhou, jakož i pátou a osmou otázku.

K nákladům řízení

67 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Článek 22 bod 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že taková žaloba, jako je žaloba podaná k soudu jiného členského státu, jíž má být určeno, že nebylo řádně uplatněno věcné předkupní právo k nemovitosti, spadá do kategorie sporů, „jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem“.**

2) **Článek 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že před přerušením řízení na základě tohoto ustanovení musí soud, který zahájil řízení později, zkoumat, zda nebude případné rozhodnutí soudu ve věci samé, který zahájil řízení jako první, neuznáno v ostatních členských státech podle čl. 35 odst. 1 tohoto nařízení z důvodu nerespektování výlučné pravomoci podle článku 22 bodu 1 uvedeného nařízení.**

Podpisy.